

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN**

UIT
TRƯỜNG ĐẠI HỌC
CÔNG NGHỆ THÔNG TIN

BÁO CÁO ĐỒ ÁN

MÔN HỌC: MÁY HỌC - MACHINE LEARNING

ĐỀ TÀI

NHẬN DẠNG CHỮ VIẾT TAY TIẾNG VIỆT

Giảng viên hướng dẫn: Phạm Nguyễn Trường An
Lê Đình Duy

Sinh viên thực hiện: Tô Thanh Hiền - 19521490
Trần Vĩ Hào - 19521482
Trương Quốc Bình - 19521270

Lớp: CS114.L22.KHCL

Thành phố Hồ Chí Minh, ngày 19 tháng 7 năm 2021

MỤC LỤC

CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN.....	4
1. Mô tả bài toán.....	4
2. Mô tả dữ liệu.....	5
CHƯƠNG 2. CÁC NGHIÊN CỨU TRƯỚC.....	6
CHƯƠNG 3. XÂY DỰNG BỘ DỮ LIỆU	7
1. Cách thức xây dựng bộ dữ liệu	7
2. Số lượng và độ đa dạng của bộ dữ liệu	8
3. Code cắt ảnh và Zoom, Resize ảnh sau khi cắt	9
CHƯƠNG 4. TRAINING VÀ TEST MODEL.....	13
1. Data Preprocessing	13
1.1. Data Cleaning	13
1.1.1. Denoise	13
1.1.1.1. Lựa chọn phương pháp	13
1.1.1.2. Experiment.....	14
1.1.2. Segmentation & Morphological	17
1.1.2.1. Lựa chọn phương pháp	17
1.1.2.1.1. Erosion, dilation, opening & closing.....	17
1.1.2.1.2. Threshold.....	18
1.1.2.1.2.1. Simple threshold	18
1.1.2.1.2.2. Adaptive threshold.....	19
1.1.2.2. Experiment.....	19
1.1.2.3. Kết luận.....	20
1.2. Data augmentation.....	21
1.2.1 Addition of noise	22
1.2.2. Rotation	22
1.2.3. Translation	22
1.2.4. Shearing	23
1.2.5. Experiment.....	23
1.2.6. Kết luận	24
2. Building model	24
2.1. CNN (Convolutional Neural Network)	25
2.2. CRNN (Convolutional Recurrent Neural Network).....	26
2.3. So sánh 2 model	27
2.4. Kết luận	27
CHƯƠNG 5. FINAL RUN	28

1. Preprocessing.....	28
1.1. Data cleaning.....	28
1.2. Data Augmentation	28
2. Model.....	29
2.1 ReLu activation function.....	29
2.2. Dropout.....	29
2.3. Optimizer.....	29
2.4. Loss funtion.....	29
3. Kết quả cuối cùng (Test result).....	30
4. Nhận xét	30
TÀI LIỆU THAM KHẢO	32

Chương 1. Tổng quan

1. Mô tả bài toán

Nhận diện chữ viết tay là ứng dụng cốt lõi của thị giác máy tính. Đây là ứng dụng tuy không hề mới mẻ nhưng vẫn còn đang phát triển và có nhiều tiềm năng ở Việt Nam. Trong bài báo cáo này, nhóm em sẽ giới thiệu model nhận dạng chữ cái viết tay tiếng Việt xây dựng bằng Convolutional Neural Network (CNN) và bằng Convolutional Recurrent Neural Network (CRNN).

Nhận dạng là lĩnh vực được các nhà khoa học rất quan tâm để giải quyết các yêu cầu trong cuộc sống hiện nay, có nhiều lĩnh vực nhận dạng như nhận dạng tín hiệu, nhận dạng tiếng nói hay nhận dạng ảnh. Vấn đề nhận dạng chữ viết tay thực sự là một thách thức đối với những nhà nghiên cứu.

Việc nhận dạng chữ viết tay hầu như đã có nhiều nhà nghiên cứu thử sức, nhưng phần lớn họ chỉ nhận diện chữ viết tiếng Anh, vậy những ngôn ngữ của các quốc gia khác thì sao? Với những lý do trên nhóm em đã chọn nghiên cứu đề tài: **“Nhận dạng chữ viết tay tiếng Việt”**.

Bài toán này ra đời trong bối cảnh trên thị trường các ứng dụng nhận dạng chữ viết dùng để nhập liệu vào máy còn kém trong việc nhận dạng tiếng Việt. Chữ viết tay xuất hiện ở hầu hết trong các công việc của các cơ quan, nhà máy, xí nghiệp, trường học. Việc nhập một văn bản viết tay trên giấy vào máy tính hầu như chỉ có một cách giải quyết đó là gõ lại từng ký tự, việc này luôn chiếm nhiều thời gian và đôi khi không đảm bảo tiền độ hoạt động của công việc.

Ta lấy ví dụ một trường hợp như sau: ta đang có một văn bản giấy viết tay cần nhập liệu vào máy tính để in ra văn bản hoàn chỉnh, theo lẽ tự nhiên thì chúng ta sẽ chọn cách ngồi gõ lại, nhập liệu tay tài liệu ấy. Việc làm trên sẽ rất mất thời gian nếu ta gặp phải một khối lượng tài liệu lớn. Vì vậy việc có một ứng dụng có thể chụp ảnh lại tài liệu ấy và xuất ra text trên máy tính hoặc điện thoại là thực sự hữu ích trong trường hợp này. Nếu bài toán này thành công và thực sự được phát triển thành một ứng dụng cụ thể thì sẽ giúp ích rất nhiều cho các đối tượng thường xuyên tiếp xúc nhiều với các loại tài liệu văn bản như nhân viên văn phòng, học sinh, sinh viên,...

Thực tế, trên thế giới cũng đã có những ứng dụng tương tự ví dụ như Google Lens, qua một thời gian sử dụng thì nhóm em thấy được nhược điểm của ứng dụng trên như sau:

- Độ chính xác cao với tiếng Anh, tiếng Việt vẫn không cao lắm.
- Scan được những chữ viết được in trên sách báo, văn bản được in từ máy tính,... nhưng độ chính xác lại thấp với chữ viết tay.

Từ những lẽ trên mà nhóm em đã quyết định chọn giải quyết bài toán nhận dạng chữ viết tay tiếng Việt này, những sự hữu ích mà bài toán này mang lại là không phải bàn cãi.

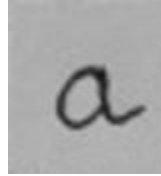
Có thể mô tả tổng quát bài toán như sau:

- + Bài toán thuộc dạng bài phân loại.
- + Input đầu vào sẽ là một tấm ảnh trong đó có chứa đúng một chữ cái tiếng Việt.

- + Output (dạng text) sẽ là chữ cái tương ứng với tâm ảnh đó.

VD:

Input:

Output: **a**

2. Mô tả dữ liệu

Bảng chữ cái Việt Nam bao gồm 29 chữ cái. Trong đó 22 chữ cái là thuộc chữ cái Latin. Có 7 chữ cái có khả năng biến thể bằng cách thêm dấu. Không những thế chữ cái còn có thêm 6 ngữ âm là ngang, sắc, huyền, hỏi, ngã, nặng. Kết hợp với các nguyên âm sẽ tạo nên những biến thể khác. Tổng cộng chúng ta sẽ có 89 loại chữ cần thu thập.

Trong quá trình thu thập dữ liệu xuất hiện những khó khăn ngoài ý muốn như sau:

- ❖ Do tình hình giãn cách xã hội nên không thể chỉ dẫn cụ thể, chỉ có thể điều khiển mọi việc từ xa dẫn đến việc dữ liệu thu thập được không đồng nhất. Đôi khi nhóm em phải gửi file mẫu thu đến những người cho chữ, họ phải tự in ra, chụp lại và gửi cho nhóm em. Vô tình điều này đã khiến cho chất lượng ảnh không được đồng đều vì không phải camera của điện thoại nào cũng rõ nét. Ngoài ra người cho chữ cũng không nắm rõ và làm theo các tiêu chí mà nhóm em đã đặt ra, người viết thường có xu hướng viết chữ lấn viền của ô thu thập data nên khi đưa vào code cắt ảnh, những tấm ảnh ấy đều bị xóa trắng không dùng được, trên lý thuyết một bộ thu dataset sẽ thu được mỗi chữ cái 10 ảnh, nhưng thực tế số ảnh dùng được là rất ít, có khi không thu được ảnh nào.
- ❖ Ngoài ra còn có các vấn đề khác như: người cho dataset viết chữ theo font của máy tính, đôi khi người cho không “nhiệt tình” nên chữ viết rất nguệch ngoạc, việc thu thập cũng như phân loại dữ liệu đều được làm thủ công bằng tay nên rất mất thời gian,...

Trước đây đã có người thu thập bộ dữ liệu trên nhưng nó không được public, nhóm em đã có liên hệ xin bộ dataset trên nhưng không nhận được sự đồng ý từ họ. Chúng em đã tự thu thập dữ liệu và nhận thấy bộ dữ liệu của nhóm em cũng tạm ổn, nhờ vào sự “không nhiệt tình” của người cho chữ viết mà qua đó bộ dữ liệu của nhóm em lại càng thêm phong phú. Ngoài ra việc mô tả chi tiết bộ dữ liệu sẽ được đề cập cụ thể hơn ở Chương 3.

Chương 2. Các nghiên cứu trước

Đối với lớp CS114 trước cũng đã có [nhóm](#) làm đề tài này ở kỳ trước, họ đã thu thập dataset từ chính chữ viết của những bạn học, trong đó có nhóm em. Nhóm bạn đã sử dụng các model như SVM, Logistic regression và MLP tuy nhiên kết quả không tốt. Với kết quả tốt nhất thì Test accuracy chỉ đạt 26% trong khi đó Val-acc đạt 50%. Dễ thấy model bị overfitting khi validation accuracy cao gấp đôi test accuracy. Nguyên nhân cho việc này theo nhóm em hiểu là hai model SVM và Logistic regression chưa bao giờ thích hợp cho việc xử lý ảnh. Còn MLP lại quá đơn giản khi nhóm bạn xây dựng chỉ với 1 layer. Một nguyên nhân khác nữa có thể là do chính dataset không đủ nhiều và phong phú.

Đối với tài liệu trên Internet, nhóm em tìm được bài báo cáo trong một hội nghị khoa học với đề tài ***Nhận dạng chữ viết tay rời rạc trên cơ sở phương pháp máy Véc tơ tựa***^[16] của nhóm tác giả Phạm Anh Phương, Lê Thanh Long, Võ Văn Lường. Họ đã áp dụng thuật toán SMO để huấn luyện phân lớp SVM nhị phân, sử dụng và kế thừa một số chức năng của phần mềm mã nguồn mở LibSVM để phát triển ứng dụng nhận dạng chữ viết tay rời rạc. Cả hai chiến lược phân lớp OVO và OVR đều có thể áp dụng để phân lớp dữ liệu một cách tổng quát mà không cần phải can thiệp sâu để phân tích các đặc trưng khác nhau giữa các lớp dữ liệu. Vì vậy hai chiến lược phân lớp này sẽ được chúng tôi lựa chọn để cài đặt thử nghiệm thuật toán nhận dạng đối với dữ liệu chữ viết tay rời rạc. Họ đã thực nghiệm trên 2 bộ dữ liệu: MNIST và VietData (do chính họ xây dựng). Với bộ MNIST độ chính xác cao nhất là 97,2%; còn với bộ VietData thì độ chính xác cao nhất là 83,6%. Thời gian bài báo cáo này ra đời có lẽ vào những năm 2010, ở thời điểm đó độ chính xác đã trên 80%, vì vậy mục tiêu đặt ra của nhóm em là phải vượt qua con số này.

Ngoài ra, nhóm em có xem thêm các Colab notebook trên dataset MNIST. MNIST dataset được xem như “Hello world” dataset của thị giác máy tính. Đây là dataset về bảng chữ cái và chữ số tiếng Anh. Model được xây dựng trên kiến trúc CNN. Model đã đạt được Training accuracy là 93,4% và Validation accuracy là 98,7% chỉ sau 2 epoch, nên model hoàn toàn có thể đạt được 99% Val-acc nếu epoch là 30. Đây là 1 kết quả tuyệt vời. Validation accuracy cao hơn training accuracy chứng tỏ model không bị overfitting. Vì những lẽ trên mà nhóm em đã đặt ra một câu hỏi: “Liệu các bước xử lý và mô hình CNN này có tốt với tiếng Việt, có cho ra kết quả cao với bài toán mà nhóm em đặt ra?”.

Ngoài ra nhóm em còn thống nhất với nhau đặt ra các tiêu chí để người cho chữ tuân theo như sau:

- + Chữ viết không được dính với phần viền của ô chữ.
- + Viết như chữ viết thường ngày mọi người hay dùng, không viết theo font chữ của máy tính.
- + Dùng bút bi đen hoặc bút chì để viết.
- + Khi chụp ảnh mẫu thu dữ liệu sẽ chụp theo tỉ lệ 3x3, căn chỉnh để lấy đúng phiếu thu A4, không được để xuất hiện các yếu tố ngoại cảnh vào tấm ảnh.

Thời gian thu thập bộ dữ liệu rơi vào khoảng 3 tuần.

Kết quả nhóm em thu được hơn 120 mẫu dữ liệu chữ viết và chất lượng của các mẫu thu này chỉ dừng lại ở mức tạm ổn.

2. Số lượng và độ đa dạng của bộ dữ liệu

Bộ dataset chữ cái viết tay tiếng Việt sau khi thu thập có tổng cộng 50114 ảnh đã được phân loại, bao gồm:

a - 1356	ệ - 411	r - 707
à - 513	g - 282	s - 701
ả - 543	h - 430	t - 747
ã - 472	i - 1127	u - 908
á - 551	ì - 873	ù - 753
ạ - 615	ỉ - 818	ủ - 742
ã - 667	ĩ - 828	ũ - 699
ằ - 468	í - 873	ú - 702
ẳ - 443	ị - 834	ụ - 711
ẵ - 449	k - 559	ư - 776
ắ - 470	l - 560	ừ - 661
ặ - 474	m - 584	ử - 647
â - 607	n - 670	ữ - 654
ầ - 479	o - 1242	ứ - 599
ẩ - 456	ò - 461	ự - 654
ẫ - 410	ỏ - 481	v - 728
ắ - 476	õ - 433	x - 754
ậ - 485	ó - 432	y - 574
b - 418	ọ - 491	ỳ - 658
c - 806	ô - 520	ỷ - 338

d - 438	ồ - 423	ỹ - 368
đ - 372	ỗ - 387	ý - 434
e - 828	ỗ - 398	y - 346
è - 496	ố - 425	
ẻ - 468	ộ - 414	
ẽ - 467	ơ - 462	
é - 471	ờ - 362	
ẹ - 468	ở - 334	
ê - 536	ỡ - 300	
ề - 459	ớ - 290	
ễ - 430	ợ - 306	
ễ - 368	p - 496	
ể - 409	q - 388	

* SPLIT DATASET:

Dataset được chia làm ba set theo tỉ lệ 3:1:1 như sau: 30068 ảnh cho Training set (60%), 10023 ảnh cho Validation set (20%) và 10023 ảnh cho Test set (20%).

3. Code cắt ảnh và Zoom, Resize ảnh sau khi cắt

Code cắt ảnh nhóm em nhận được từ nhóm của bạn **Nguyễn Dương Hải**, nhóm em quyết định dùng chung code cắt ảnh và xử lý đơn giản trước trong quá trình cắt ảnh vì để giúp bộ dữ liệu của cả hai nhóm được đồng nhất.

CODE CẮT ẢNH TỪ ẢNH MẪU THU THẬP CHỮ VIẾT:

```
def Cut(image):
    gray = cv2.cvtColor(image, cv2.COLOR_BGR2GRAY)
    #Chuyển đổi hình ảnh gốc của mình từ không gian màu BGR sang màu xám, chúng tôi sử dụng mã COLOR_BGR2GRAY.
    thresh = cv2.adaptiveThreshold(gray,255,cv2.ADAPTIVE_THRESH_GAUSSIAN_C, cv2.THRESH_BINARY_INV,57,5)
    #Thực hiện phân ngưỡng bằng cách thay thế giá trị lớn hơn hoặc bằng và giá trị bé hơn giá trị ngưỡng bằng một giá trị mới.

    contours = cv2.findContours(thresh, cv2.RETR_EXTERNAL, cv2.CHAIN_APPROX_SIMPLE)[0]
    # Xuất ra các đường viền là một danh sách Python gồm tất cả các đường viền trong hình ảnh.
    # Mỗi đường viền riêng lẻ là một mảng Numpy của tọa độ (x, y) các điểm biên của đối tượng.
    max = -1
    L = []
    for cnt in contours:
        # Hàm findContours sẽ giúp chúng ta lấy vị trí của các vật thể kín trong 1 bức hình.
        # Kiểu như một ảnh sẽ chia thành nhiều ô vuông nhỏ như trong SODOKU.
        # Ở đây, nó có thể sẽ lấy ra được rất nhiều vị trí của các vật thể (Mỗi dòng là 1 vật thể, mỗi ô là 1 vật thể).
        # Tuy nhiên chúng ta sẽ chỉ cần lấy vật thể lớn nhất đó chính là bảng điền.
        x, y, w, h = cv2.boundingRect(cnt)
        if cv2.contourArea(cnt) > max:
            x_max, y_max, w_max, h_max = x, y, w, h
            max = cv2.contourArea(cnt)
    table = image[y_max:y_max+h_max, x_max:x_max+w_max]
    return table
```

```

▶ image = cv2.imread('/content/gdrive/MyDrive/ML/75.jpg') #Đọc ảnh từ file
image = Cut(image)
plt.figure(figsize=(10,20))
plt.imshow(image, cmap='gray')
gray = cv2.cvtColor(image, cv2.COLOR_BGR2GRAY)
#Chuyển đổi hình ảnh gốc của mình từ không gian màu BGR sang màu xám , chúng tôi sử dụng mã COLOR_BGR2GRAY.
thresh = cv2.adaptiveThreshold(gray,255,cv2.ADAPTIVE_THRESH_GAUSSIAN_C, cv2.THRESH_BINARY_INV,57,5)
#thực hiện phân ngưỡng bằng cách thay thế giá trị lớn hơn hoặc bằng và giá trị bé hơn giá trị ngưỡng bằng một giá trị mới.

```

```

▶ cnts = cv2.findContours(thresh, cv2.RETR_TREE, cv2.CHAIN_APPROX_SIMPLE) #Lọc bỏ tất cả các numbers và noise để chỉ cô lập boxes
cnts = cnts[0] if len(cnts) == 2 else cnts[1]
for c in cnts:
    area = cv2.contourArea(c)
    if area < 1000:
        cv2.drawContours(thresh, [c], -1, (0,0,0), -1)
# Fix horizontal and vertical lines
# Xoá các yếu tố gây nhiễu
vertical_kernel = cv2.getStructuringElement(cv2.MORPH_RECT, (1,5))
thresh = cv2.morphologyEx(thresh, cv2.MORPH_CLOSE, vertical_kernel, iterations=9)
horizontal_kernel = cv2.getStructuringElement(cv2.MORPH_RECT, (5,1))
thresh = cv2.morphologyEx(thresh, cv2.MORPH_CLOSE, horizontal_kernel, iterations=4)

# Sắp xếp theo hàng trên xuống dưới và từng hàng từ trái sang phải
invert = 255 - thresh
cnts = cv2.findContours(invert, cv2.RETR_TREE, cv2.CHAIN_APPROX_SIMPLE)
cnts = cnts[0] if len(cnts) == 2 else cnts[1]
(cnts, _) = contours.sort_contours(cnts, method="top-to-bottom")
data_rows = []
row = []
for (i, c) in enumerate(cnts, 1):
    area = cv2.contourArea(c)
    if area < 50000:
        row.append(c)
        if i % 9 == 0:
            (cnts, _) = contours.sort_contours(row, method="left-to-right")
            data_rows.append(cnts)
            row = []

```

```

▶ # Lập lại từng box
count = 75000 #Giá trị đếm 75000
for row in data_rows:
    for c in row:
        mask = np.zeros(image.shape, dtype=np.uint8)
        cv2.drawContours(mask, [c], -1, (255,255,255), -1) #Vẽ đường viền ảnh theo tỉ lệ
        result = cv2.bitwise_and(image, mask) #Tạo ra mặt nạ theo đường viền cho trên
        result[result==0] = 255
        img_result = result
        try:
            final = Cut(img_result)
            #fin_gray = cv2.cvtColor(final, cv2.COLOR_BGR2GRAY)
            #fin_thresh = cv2.adaptiveThreshold(fin_gray,255,cv2.ADAPTIVE_THRESH_GAUSSIAN_C, cv2.THRESH_BINARY_INV,57,5)
            #kernel = np.ones((3,3),np.uint8)
            #opening = cv2.morphologyEx(fin_thresh, cv2.MORPH_OPEN, kernel)
            final = cv2.cvtColor(final, cv2.COLOR_BGR2GRAY)
            final = cv2.cvtColor(final, cv2.COLOR_GRAY2RGB)
            cv2.imwrite('/content/gdrive/MyDrive/CutImage/75/image_' + str(count) + '.JPG', final) #Xuất ra ảnh cắt từng chữ của mẫu chữ ra file Lưu trong drive.
            count += 1
        except:
            continue
    '''if count == 1:
        plt.imshow(final)
        cv2.waitKey(175) # hiển thị một khung trong thời gian, sau đó màn hình sẽ tự động đóng lại.
        break
    break'''

```

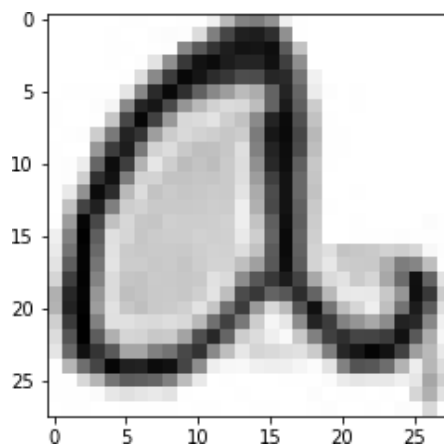
CODE RESIZE VÀ ZOOM ẢNH:

```
▶ IMG_SIZE=28  
img_array=cv2.imread(os.path.join(datadir,img),cv2.IMREAD_GRAYSCALE)  
resized_img=cv2.resize(img_array,(IMG_SIZE,IMG_SIZE))  
  
#Code zoom và resize ảnh sau khi cắt ra  
#Chỉ định load hình ảnh ở chế độ màu xám  
#resize ảnh và zoom ảnh theo chỉ số
```

Ảnh chữ “a” sau khi cắt ra:

Sau khi zoom và resize ta sẽ được:

Khó khăn trong việc cắt, zoom và resize ảnh:

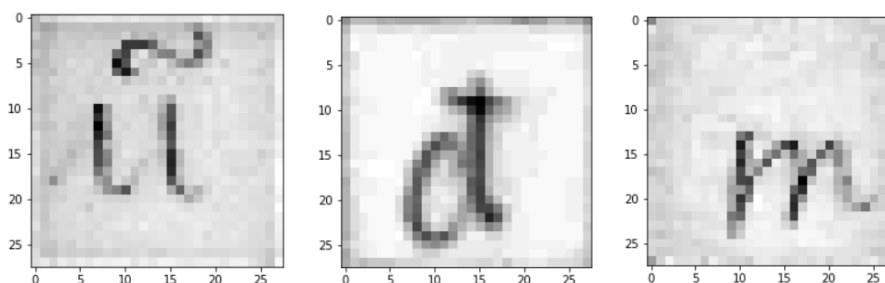
Trong quá trình cắt ảnh thì nhóm tụi em cũng gặp nhiều khó khăn vì rất nhiều ảnh cắt ra từ mẫu thu thập chữ viết, có ảnh bị mờ nét chữ, có ảnh không thấy rõ chữ, có ảnh bị xóa trắng nền... thế nên tụi em đã thủ công chọn lọc bằng mắt ra những ảnh không phù hợp.

VD:

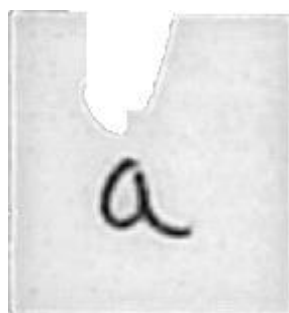
Ảnh trước khi zoom và resize cũng đã hơi mờ và không rõ nét

Ảnh sau khi zoom và resize mờ hơn, có nhiều khoảng trắng và nhiễu:

Trong trường hợp này, đây đáng lẽ là một chữ a có dấu ví dụ như á, ă, ã, v.v... nhưng sau khi cắt ảnh đã khiến cho dấu bị mất đi, nguyên nhân có thể do nét bút đã dính với phần viền của ô và vô tình bị code cắt ảnh hiểu sai mà loại bỏ từ đó tạo nên khoảng trắng, khoảng trắng này rất có thể sẽ gây khó khăn cho model trong việc học nét chữ.

Về vấn đề tại sao zoom và resize ảnh khiến cho dữ liệu xấu đi mà nhóm em vẫn chọn resize thì lí do là vì nhóm em muốn giảm bớt pixel, điều này đồng nghĩa với việc giảm bớt các feature, giúp cho model mà tụi em xây dựng dễ học hơn.

Chương 4. Training và Test model

1. Data Preprocessing

Xử lý tiền ảnh là bước vô cùng quan trọng để chuẩn bị dữ liệu cho các model. Có rất nhiều bước quan trọng trong xử lý tiền dữ liệu như Data cleaning, Data transformation và Feature selection. Một tập dữ liệu sẽ chứa rất nhiều biến số, một biến số sẽ chứa rất nhiều thông tin. Vì vậy để đơn giản hóa các chiều không gian của model, chúng ta sẽ chỉ chọn những biến số độc đáo và chứa thông tin quan trọng.

Mặc dù trong khâu cắt ảnh đã có xử lý sơ qua ảnh một chút, nhưng nhóm em quyết định sẽ xử lý ảnh thêm một lần nữa.

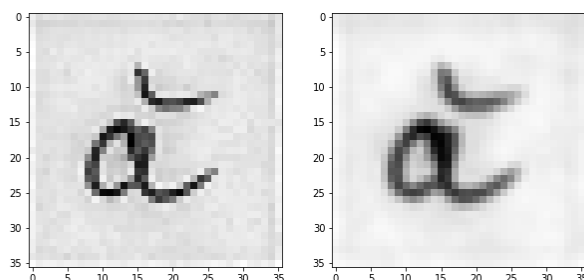
1.1. Data Cleaning

1.1.1. Denoise

1.1.1.1. Lựa chọn phương pháp

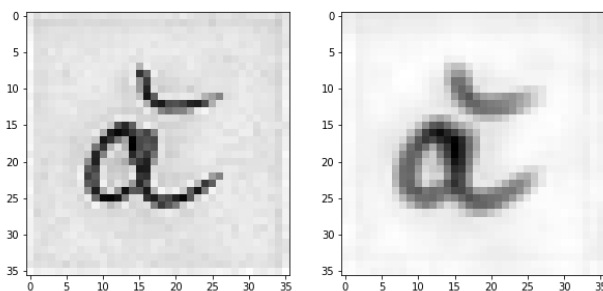
OpenCV cung cấp 1 số công cụ để loại bỏ nhiễu ra khỏi ảnh:

Gaussian Blurring

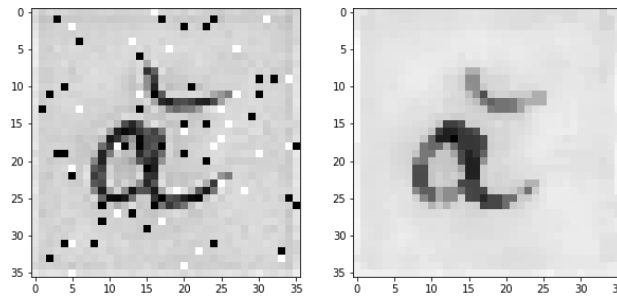
Hình 2: Ảnh trước và sau khi xử lý

Average

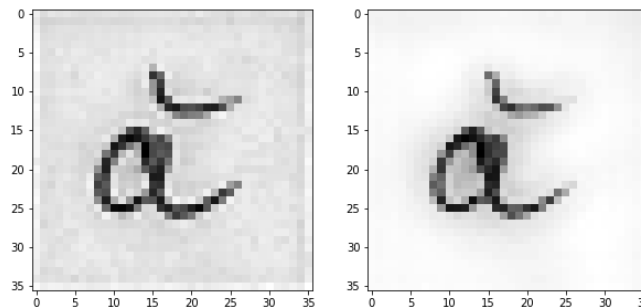
Hình 3: Ảnh trước và sau khi xử lý

Median Blurring

Hình 4: Ảnh trước và sau khi xử lý

Bilateral Filtering

Hình 5: Ảnh trước và sau khi xử lý

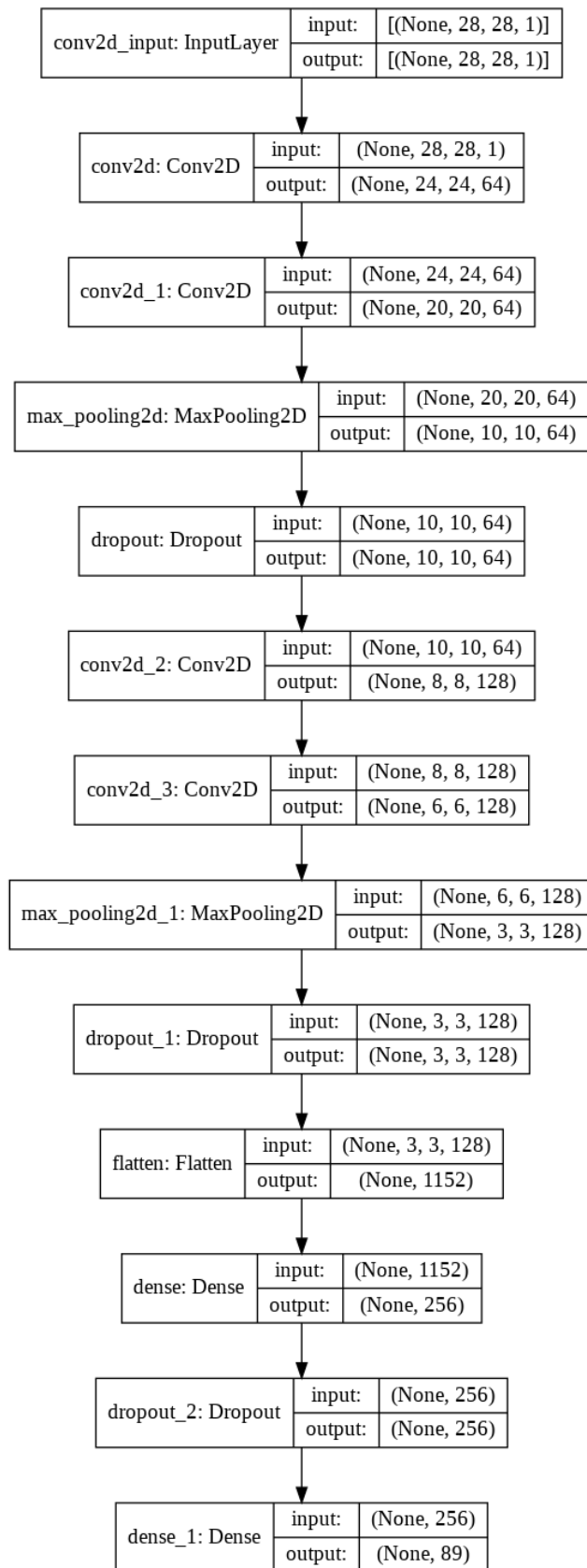
1.1.1.2. Experiment

Ở đây nhóm em sẽ kiểm thử từng phương pháp một. Dataset sẽ được xử lý qua từng phương pháp như Gaussian Blurring , Median Blurring,... Kết quả sẽ được đánh giá qua val-loss và val-acc.

Dataset: nhóm em sẽ thực nghiệm trên 2 bộ dataset nhỏ (khoảng 5000 ảnh được thu thập sau đợt cắt ảnh đầu tiên) và bộ dataset lớn (50114 ảnh).

Model: nhóm em sẽ thực nghiệm trên model CNN được tham khảo [tại đây](#). Trong đó nhóm em đã có thay đổi size của filter, cụ thể nhóm em thay đổi từ 32 lên 64 và từ 64 lên 128. Việc thay đổi này giúp cho model phù hợp với bài toán này hơn. Còn lại, về mặt kiến trúc thì hai model này hoàn toàn giống nhau.

Proposed model architecture

Hình 6: Model sử dụng

Result:

Training set: 3333, val set: 1667 sau 30 epoch

	VAL-ACC	VAL-LOSS
RAW	0.8666	0.5545
AVERAGE	0.8430	0.6659
GAUSSIAN	0.8755	0.5658
MEDIAN	0.8343	0.6783
BILATERAL	0.8335	0.8335

Training set: 37586, val set: 12528 sau 20 epoch

	VAL-ACC	VAL-LOSS
RAW	0,8902	0,3456
AVERAGE	0,8076	0,5825
GAUSSIAN	0,9073	0,2997
MEDIAN	0,8579	0,4559
BILATERAL	0,8902	0,3481

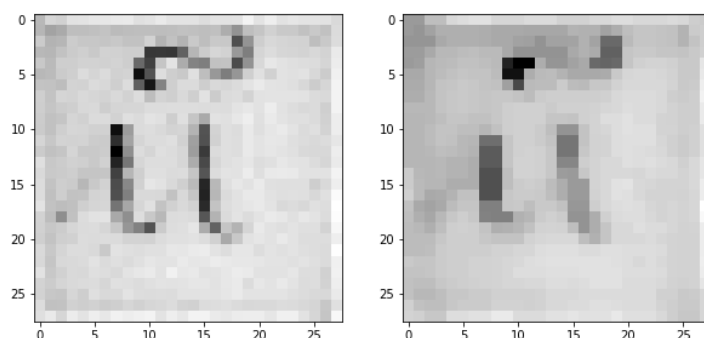
Kết luận:

Với cả dataset nhỏ và dataset lớn, Gaussian blur hoặc data raw (ảnh không qua xử lý) cho ra kết quả tốt nhất.

Nguyên nhân:

Các phương pháp xử lý ảnh không chỉ xóa bớt nhiễu số mà đồng thời cũng làm mờ thêm các edge (cạnh), làm mất đi 1 số feature quan trọng.

VD:

Hình 7: Ảnh trước và sau khi Median blur

Dễ thấy các phương pháp Denoise không chỉ xóa nhiễu mà còn làm mờ luôn các cạnh của chữ vốn đã mờ do chất lượng ảnh không tốt. Có thể hiểu chính chất lượng ảnh không tốt đã dẫn tới việc mất 1 phần chữ sau khi xử lý loại nhiễu.

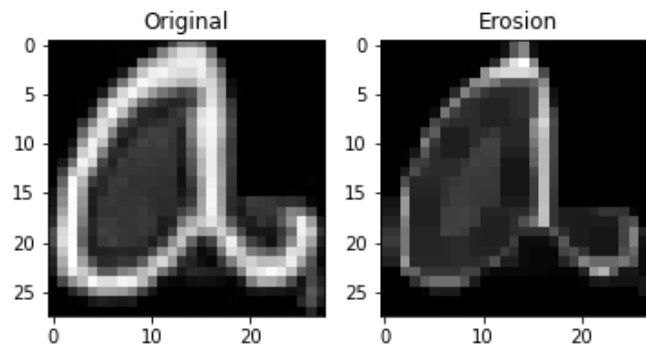

1.1.2. Segmentation & Morphological

1.1.2.1. Lựa chọn phương pháp

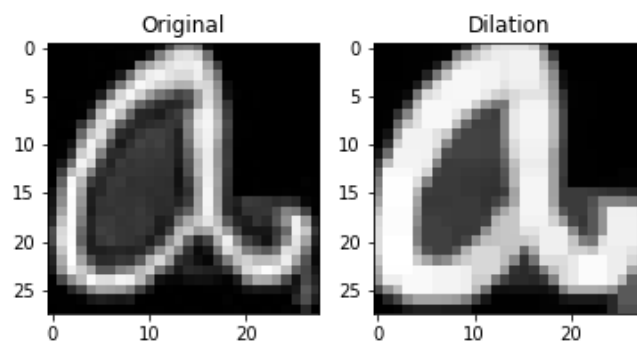
1.1.2.1.1. Erosion, dilation, opening & closing

Erosion

Hình 8: Ảnh trước và sau khi xử lý

Dilation

Hình 9: Ảnh trước và sau khi xử lý

Opening

Hình 10: Ảnh trước và sau khi xử lý

Closing

Hình 11: Ảnh trước và sau khi xử lý

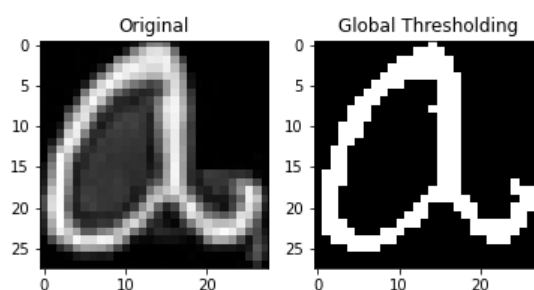
Kết luận:

Qua thực nghiệm nhóm em quyết định sẽ **không** sử dụng những phương pháp này. Chất lượng của dataset là rất kém, không phân biệt được giữa chữ (đối tượng cần xét) và background. Có nhiều ảnh sau khi qua xử lý đã mất dạng hoàn toàn chỉ còn hình background.

1.1.2.1.2. Threshold

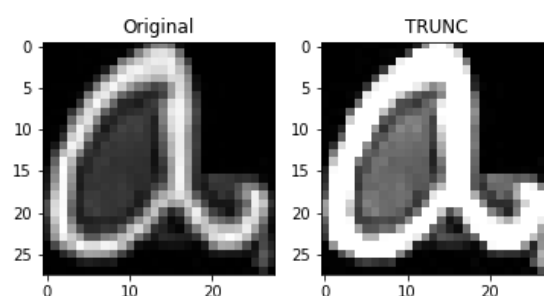
1.1.2.1.2.1. Simple threshold

Binary

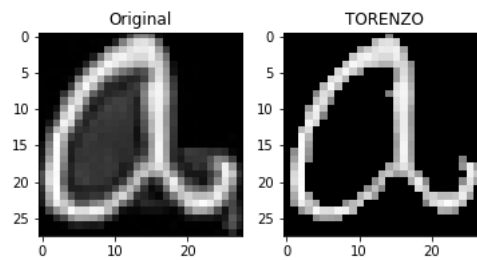
Hình 12: Ảnh trước và sau khi xử lý

Trunc

Hình 13: Ảnh trước và sau khi xử lý

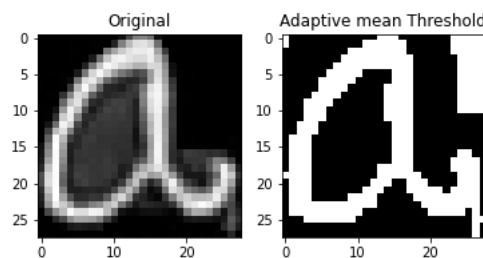
Tozero

Hình 14: Ảnh trước và sau khi xử lý

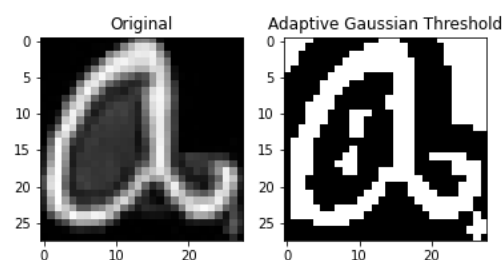
1.1.2.1.2.2. Adaptive threshold

Adaptive Mean threshold

Hình 15: Ảnh trước và sau khi xử lý

Adaptive Gaussian threshold

Hình 16: Ảnh trước và sau khi xử lý

1.1.2.2. Experiment

Ở đây nhóm em sẽ kiểm thử từng phương pháp Segmentation và Morphological. Nhưng chúng ta sẽ xử lý dataset qua Gaussian blur trước, sau đó sẽ so sánh với các kết quả của dataset raw hoặc chỉ được xử lý qua phương pháp Segmentation và Morphological mà không qua Gaussian blur. Kết quả sẽ được đánh giá qua val-acc và val-loss.

Dataset: như trên.

Model: như trên.

Training set: 3333, Val set: 1667 sau 30 epochs

		CÓ GAUSSIAN		KHÔNG GAUSSIAN	
		VAL-ACC	VAL-LOSS	VAL-ACC	VAL-LOSS
SIMPLE THRESHOLD	Binary	0.801	0.7961	0,8065	0,8482
	Tozero	0.8636	0.5711	0,892	0,4661
	Trunc	0.6558	1.3378	0,6558	1,397
ADAPTIVE THRESHOLD	Thresh-mean	0,78	0,7438	0,6955	1,1861
	Thresh-gaussian	0,7922	0,7917	0,6225	1,5902

RAW DATASET	VAL-ACC	VAL-LOSS
	0,8493	0,5898

Training set: 37586 , Val set:12528 sau 10 epochs

		CÓ GAUSSIAN		KHÔNG GAUSSIAN	
		VAL-ACC	VAL-LOSS	VAL-ACC	VAL-LOSS
SIMPLE THRESHOLD	Binary	0,6604	1,234	0,7238	0,9818
	Tozero	0,8645	0,4610	0,8716	0,4417
	Trunc	0,0268	4,435	0,0268	4,4356
ADAPTIVE THRESHOLD	Thresh-mean	0,8373	0,5317	0,6623	1,4653
	Thresh-gaussian	0,8506	0,4814	0,6854	1,3452

RAW DATASET	VAL-ACC	VAL-LOSS
	0,8911	0,3123

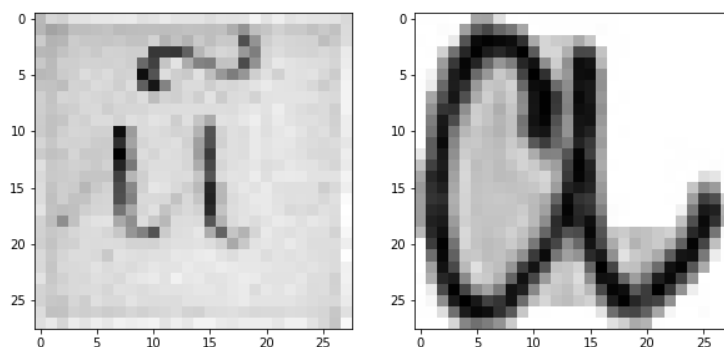
1.1.2.3. Kết luận

Không sử dụng các phương pháp segmentation & morphological là tốt nhất.

Nguyên nhân:

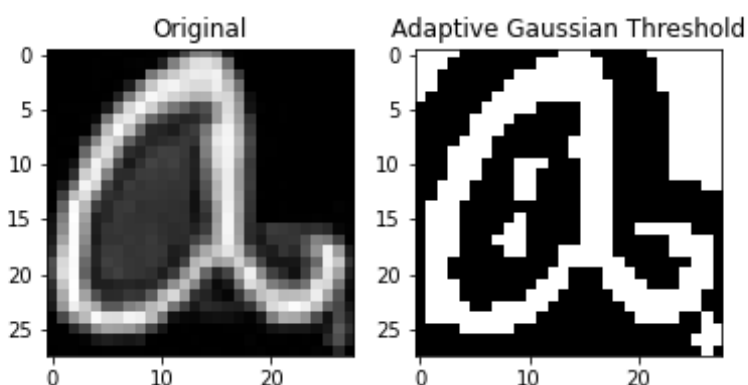
Mỗi bức ảnh nhận được từ nhiều nguồn, khác nhau do cách chụp ảnh trước khi cắt nên chất lượng sau khi cắt cũng khác nhau dẫn đến threshold giữa background và chữ cũng rất khác nhau.

VD:

Hình 17: Minh họa cho khác nhau giữa chất lượng ảnh

Vì vậy khó mà đặt được một Threshold cho tất cả các ảnh, có ảnh sẽ mất đi các feature quan trọng. Adaptive threshold cũng không khá khẩm hơn. Ảnh sau khi xử lý Adaptive threshold lại xuất hiện các lỗm trắng và đen lẫn lộn.

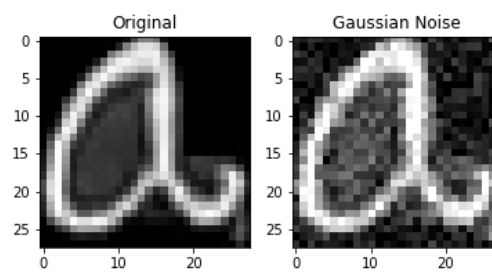

Hình 18: Ảnh minh họa cho lỗm trắng của Adaptive threshold

1.2. Data augmentation

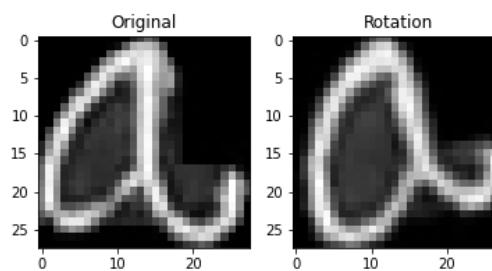
Data augmentation là phương thức tạo ra dataset mới từ dataset đã có. Ví dụ một dataset mới đã được tạo ra bằng cách quay dataset cũ một góc 10 độ cùng chiều kim đồng hồ. Kết hợp cả hai dataset ta có một dataset mới.

1.2.1 Addition of noise

Hình 19: Ảnh trước và sau khi xử lý

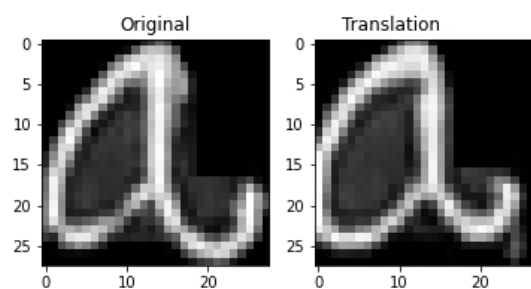
1.2.2. Rotation

Hình 20: Ảnh trước và sau khi xử lý

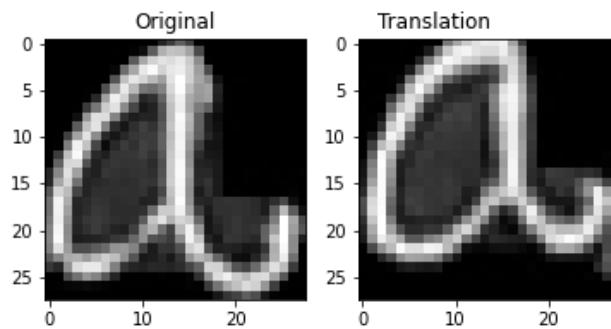
1.2.3. Translation

Horizontal

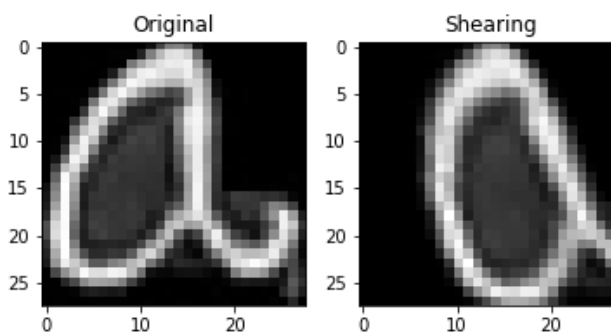
Hình 21: Ảnh trước và sau khi xử lý

Vertical

Hình 22: Ảnh trước và sau khi xử lý

1.2.4. Shearing

Hình 23: Ảnh trước và sau khi xử lý

1.2.5. Experiment

Training set sẽ được thử qua từng phương pháp Rotation, Translation, Scaling, Shearing và Noise addition.

Dataset: như trên.

Model: như trên.

Result:

	VAL-ACC	VAL-LOSS
RAW	0,8452	0,5964
ROTATION	0,9090	0,4272
HORIZONTAL TRANSLATION	0,9090	0,4000
VERTICAL TRANSLATION	0,8985	0,3981
GAUSSIAN NOISE	0,9151	0,3728
SHEARING	0,8549	0,5461

1.2.6. Kết luận

Ngoại trừ Shearing có chênh lệch val-acc với Raw là thấp hơn khoảng 1% thì tất cả các phương pháp Data augmentation đều cho kết quả tốt rơi vào khoảng 89% - 91%. Tốt nhất là Gaussian noise với val-acc là 0,9151 và val-loss là 0,3728.

Nguyên nhân:

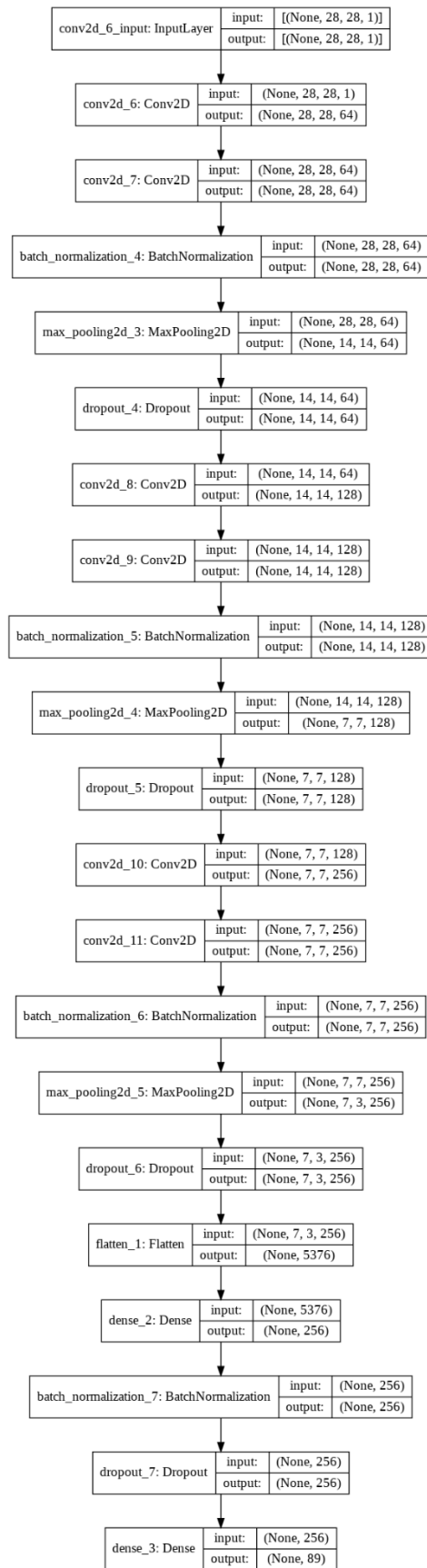
Các phương pháp đều làm gia tăng dataset vì thế làm tăng accuracy. Ngoại trừ Shearing vì khi Shearing làm cho augmented dataset biến dạng nhiều so với ảnh gốc, vô tình tạo ra các false feature cho máy để học.

2. Building model

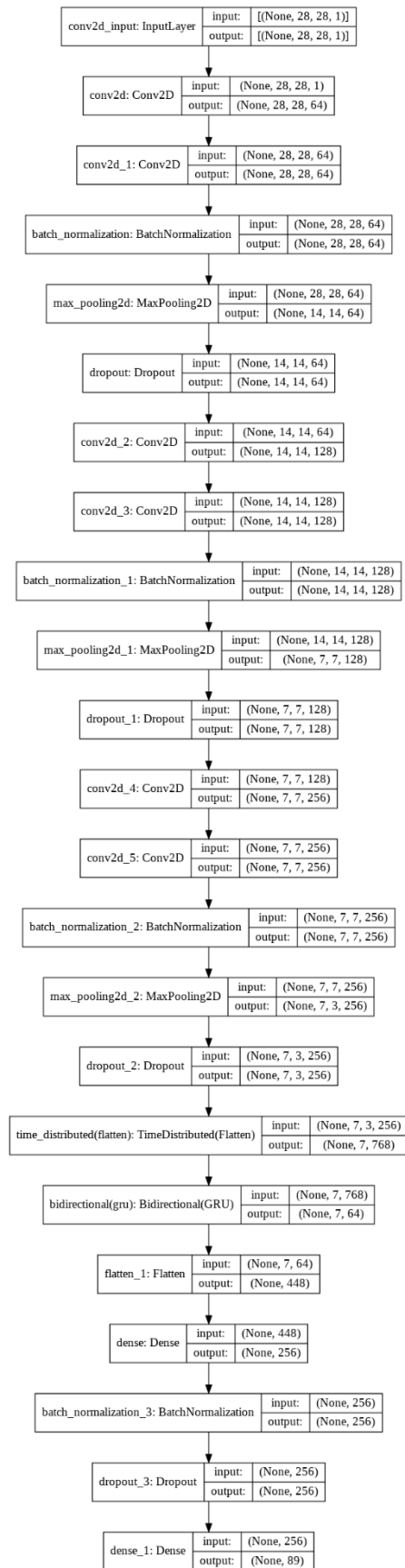
Ở đây nhóm em sẽ xây dựng 2 model dựa trên cấu trúc CNN và CRNN.

2.1. CNN (Convolutional Neural Network)

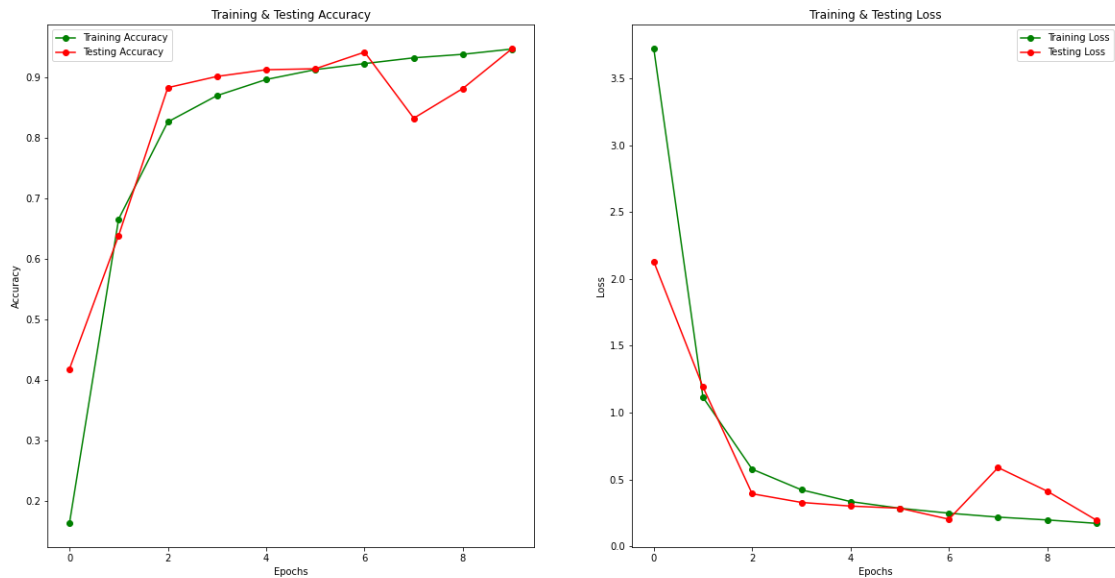
2.2. CRNN (Convolutional Recurrent Neural Network)

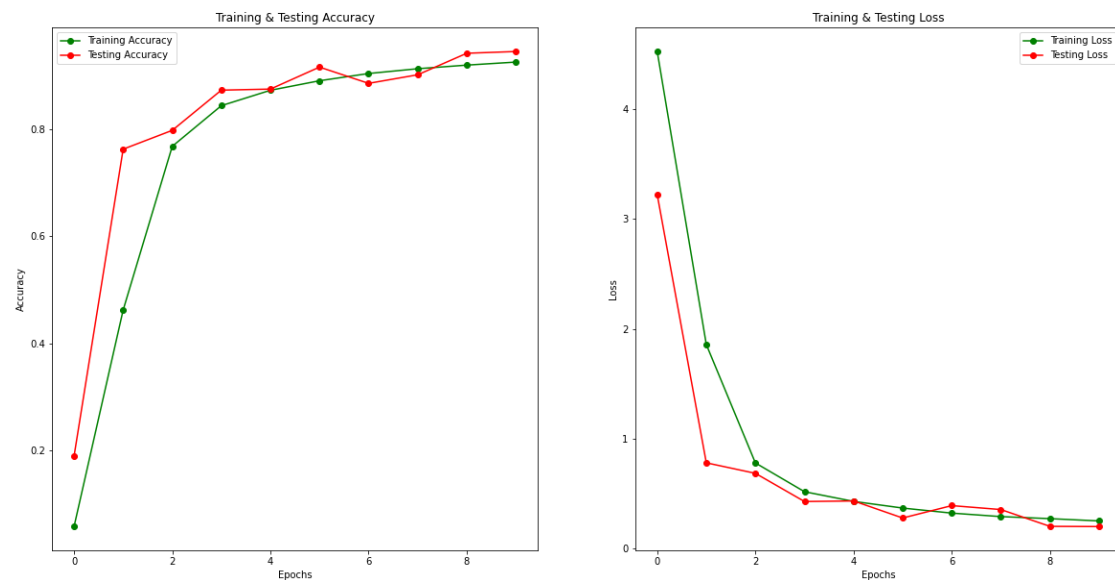
2.3. So sánh 2 model

Dataset sẽ chia thành training set: 37585 và val set: 12528.

CNN

CRNN

2.4. Kết luận

Cả 2 model đều fit ổn, không có sự chênh lệch lớn của accuracy và loss giữa Training set và Val set. Tuy nhiên CRNN fit ổn định hơn, do đường gấp khúc không rộng như CNN. Nhóm em sẽ chọn CRNN cho bước Final run để lấy làm kết quả cuối cùng, do không có sự chênh lệch quá lớn nên khó có thể kết luận cái nào tốt hơn.

Chương 5. Final run

Ở bước này nhóm em sẽ chốt lại những phương pháp mà nhóm em sẽ sử dụng ở từng giai đoạn để cho ra kết quả cuối cùng.

1. Preprocessing

1.1. Data cleaning

Ảnh sẽ được chuyển từ ảnh nền trắng chữ đen sang ảnh nền đen chữ trắng bằng OpenCV bit_wise not sau đó sẽ được Gaussian Blur, cuối cùng resize về kích thước (28, 28).

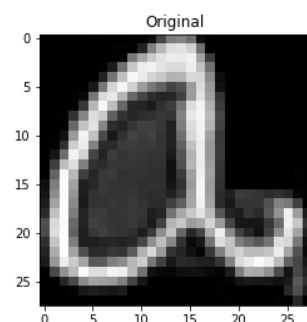
1.2. Data Augmentation

Dataset sẽ được tăng kích thước dataset lên 4 lần bằng các phương pháp Data augmentation. Các phương pháp sử dụng là:

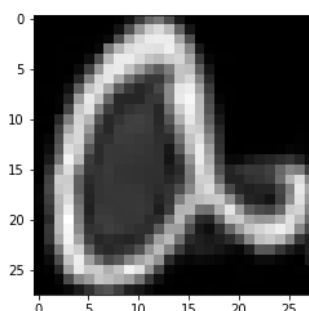
- Counter clockwise ten degree rotation
- Horizontal translation về phía trái
- Kết hợp horizontal translation về phía trái sau đó Counter clockwise ten degree rotation

Nhóm em áp dụng các phương pháp trên theo khuyến nghị của bài viết: **Data augmentation of handwritten character dataset for Convolutional Neural Network and integration into a Bayesian Linear Framework**^[5].

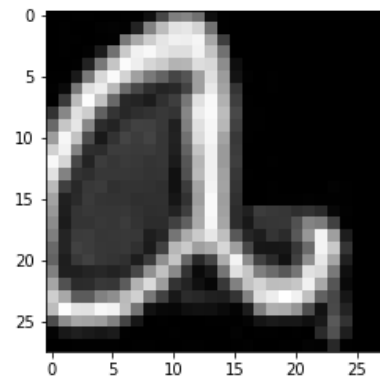
Original

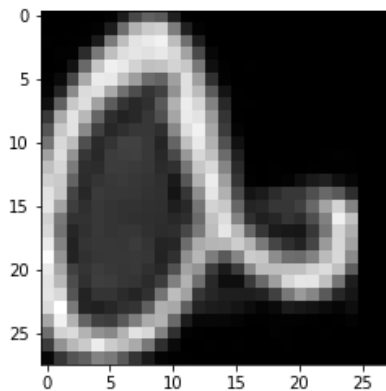
Counter clockwise rotation

Horizontal translation

Horizontal translation and counter clockwise rotation

2. Model

Nhóm em quyết định sử dụng CRNN.

2.1 ReLu activation function

ReLU (Rectified Linear Unit) function là 1 non-linear function rất phổ biến.

2.2. Dropout

Dropout giúp cho model trong lúc train tránh bị hiện tượng overfitting.

2.3. Optimizer

Nhóm em sẽ sử dụng Adam.

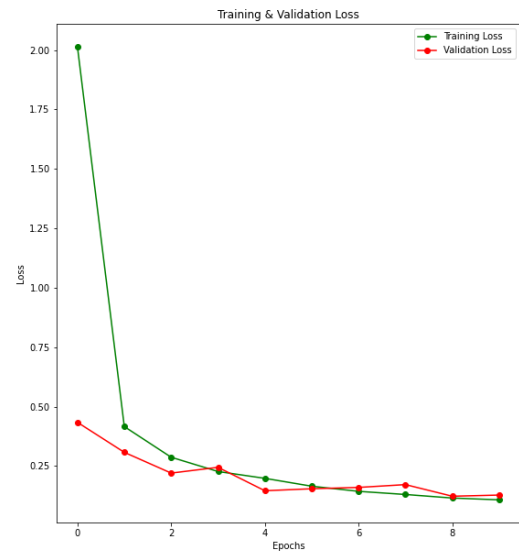
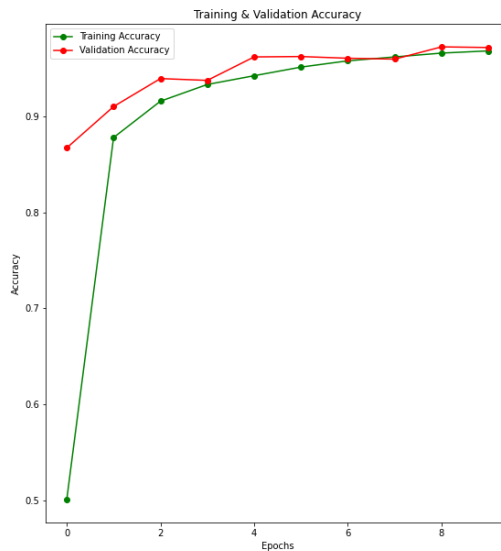
2.4. Loss function

Loss function là categorical_crossentropy cho multi-label classification.

3. Kết quả cuối cùng (Test result)

Training process:

Network sẽ train trong 10 epoch, mỗi epoch có 1879 step với batch size là 64. Thời gian train mỗi epoch là khoảng 2000 giây.

Kết quả tập Training set: 0,9681

Kết quả tập Val set: 0,9716

TEST RESULT:

accuracy			0.97	10023
macro avg	0.97	0.97	0.97	10023
weighted avg	0.97	0.97	0.97	10023

Kết quả tập test set: 0,972

4. Nhận xét

Model có độ chính xác cao. Accuracy đối với Test set là 0,97. Model fit tốt cụ thể là 0,9681 đối với Training set; 0,9716 với Val set và 0,972 với Test set.

Tuy vậy, vẫn có sự lẫn lộn giữa những class có nét tương đồng cao như ‘ê’ với ‘ẻ’ hay ‘ề’. Ngoài ra còn lẫn lộn giữa ‘o’ và ‘ồ’ hay ‘ơ’ và ‘ợ’ v.v... Lớp có độ chính xác thấp nhất là lớp “à” với 91%.

Nguyên nhân:

- Dataset chưa đủ nhiều và không cân bằng giữa các class. Có class thì trên 1400 ảnh nhưng có class chỉ dưới 300 ảnh. Và không ngoài dự đoán, những class dự đoán thiếu chính xác nhất chính là những class có ít ảnh nhất.
- Dataset có chất lượng không tốt. Có ảnh nhìn rõ, có ảnh thì mờ. Nguyên nhân là do dataset được chụp từ nhiều loại camera khác nhau với độ phân giải không đồng đều.
- Xử lý ảnh vẫn chưa tốt, xử lý nhiều sẽ loại bỏ một phần các edge (cạnh) của ảnh làm mờ chữ. Vẫn chưa tìm ra phương pháp Segmentation & Morphological thích hợp. Các phương pháp đều không hiệu quả khi có ảnh mất trắng hoàn toàn.

Hướng cải thiện:

- Tăng số lượng dataset. Nếu đảm bảo mỗi class có thể đạt tối thiểu trên 1000 ảnh thì model có khả năng sẽ đạt độ chính xác cao hơn con số 97%
- Học cách xử lý mô hình tốt hơn, cho model train với nhiều epoch hơn.
- Tìm kiếm các phương pháp xử lý ảnh tốt hơn.

Hướng phát triển:

Model trên có độ chính xác vào khoảng 97%, là một con số khá ấn tượng đối với nhóm em, tuy nhiên trong tương lai nhóm em sẽ cải thiện thêm nữa, ví dụ như:

- Do model này được thực hiện trên Google Colab, mà thời gian giới hạn của một phiên làm việc chỉ là 12 tiếng, vì vậy model chỉ học được tối đa 10 epoch, nếu có một server đủ lớn mạnh và có thể treo máy trong khoảng thời gian dài thì nhóm em sẽ để model học nhiều hơn, nhóm em tin rằng độ chính xác hoàn toàn có thể lên đến con số 99%.
- Bài toán trên chỉ mới dừng lại ở việc dự đoán riêng lẻ từng chữ cái và tổ hợp của các chữ cái với các thanh âm, vì vậy để phục vụ cho các mục đích mà nhóm em hướng tới là phát triển một ứng dụng cụ thể trong tương lai thì nhóm em phải mở rộng bài toán thành nhận dạng từ, câu, đoạn văn bản... cụ thể là một tổ hợp gồm nhiều ký tự.
- Việc phát triển ứng dụng dựa trên một bài toán giàu tiềm năng như thế này là thật sự cần thiết, nếu ứng dụng được phát triển thành công thì lại có nhiều hướng mới mở ra, ngoài việc giúp ích trong việc nhập liệu, chúng ta còn có thể kết hợp với các công cụ tìm kiếm để tìm thông tin dựa vào văn bản mình nhận dạng được.

Tài liệu tham khảo

- [1] https://docs.opencv.org/4.5.2/d7/d4d/tutorial_py_thresholding.html
- [2] <https://www.geeksforgeeks.org/erosion-dilation-images-using-opencv-python/>
- [3] https://docs.opencv.org/3.4/db/df6/tutorial_erosion_dilatation.html
- [4] https://docs.opencv.org/4.5.2/d4/d13/tutorial_py_filtering.html
- [5] [https://theses.uhn.nl/bitstream/handle/123456789/2620/Klep%2C D.M.J. 1.pdf?sequence=1](https://theses.uhn.nl/bitstream/handle/123456789/2620/Klep%2C%20D.M.J.%201.pdf?sequence=1)
- [6] <https://towardsdatascience.com/improving-accuracy-on-mnist-using-data-augmentation-b5c38eb5a903>
- [7] <https://towardsdatascience.com/image-pre-processing-c1aec0be3edf>
- [8] <https://towardsdatascience.com/get-started-with-using-cnn-lstm-for-forecasting-6f0f4dde5826>
- [9] <https://towardsdatascience.com/data-preprocessing-and-network-building-in-cnn-15624ef3a28b>
- [10] https://www.researchgate.net/publication/341798621_Vietnamese_handwritten_character_recognition_using_convolutional_neural_network
- [11] <https://www.kaggle.com/yassineghouzam/introduction-to-cnn-keras-0-997-top-6>
- [12] <https://www.kaggle.com/residentmario/automated-feature-selection-with-sklearn>
- [13] <https://www.kaggle.com/samfc10/handwriting-recognition-using-crnn-in-keras>
- [14] https://www.tensorflow.org/tutorials/images/data_augmentation
- [15] <https://github.com/thanhnhnhan311201/CS114.L11.KHCL>
- [16] http://hoinghikhoahoc.duytan.edu.vn/Upload/Files/62f504d6-3872-4344-8195-9de9cd40082521.nhan_dang_chu_viet_tay_roi_rac_tren_co_so_phuong_phap_vec_to_tua.pdf